

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Pontani De Immanitate

Pontano, Giovanni Gioviano

[S.l.], 1519

Proditores quoque habendos esse inter immanes

[urn:nbn:de:bsz:31-270824](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-270824)

studium. Cui rei prospicientes Christiani loca que ^{Christiani} dam sacra frequentissimis quibusque in urbibus constituere: quæ hospitalia dicantur: ad quæ pueri puellæque exponendæ noctu deferantur ac sine arbitris: quo & expositio occulta sit: & infantes expositi commode alantur ac publice: eaque ratione obuiam eatur infamiae pariter atque immanitati: moribusque maxime barbaris. Namque apud Æthiopes: quorum non exigua pars humano vescitur sanguine: dictique inde Anthropophagi: passim inuenias parentes: qui liberos frumento ducendæ vitæ gratia mutant cum mercatoribus: eosque pro victu suo seruituti addicant, qua e re gens ea apud omnis nationes seruitutem seruit ignobilissimam.

SCHOLIA.

Amuliana illa expositio. Amulij iussu, qui fuit Romuli maior patruus, ipse Romulus cum Remo fratre in aquam profluentem abiectus est. Vbi autem & quomodo expositi fuerint scribit Ouidius Fastorum. 2. ^{Amulius}

Naso

Lege cautum de incestu Vestali. Pœnam vestalis virginis prodentis Plutarchus in Numa Pompilio. Ouidius in fastis, refert Dionysius tamen aliter, ut inferius referam.

Plutarch.

Ouidius

Dionysi.

Excusationem. Exponeretur enim ab Auo Astyage occidendus.

Proditores quoque habendos
esse inter immanes.

Nuper Ludouicus Maria qui post turpissimam illam fugam: uocatus a nobilitate ac popularibus: Mediolanum eiectione inde

De Immanitate.

Heluecij
Brigantes

Gallis receperat: cum maximam Heluetiorū mā-
num ac Brigantum ad stipendia conduxisset: con-
fligendūq; Gallico cum exercitu esset: inter ipsas
acies ac tubarum pene cantus ab Heluetijs ipsis
captus est: pecuniacq; accepta Ludouico regi Gal-
liarum per turpissimam proditionem venunda-

Auaricia

tus traditur. Itaq; auaritia ipsa non modo (vt Sallu-
stius inquit) corpus animumq; virilem effcemi-
nat: verum etiam & efferat: & ad immanitatem
impellit. Quid enim hoc ipso aut scelere scelera-
tius: aut execramine execrabilius? Quocirca ab
hoc immanitatis genere eiusq; q̄ foedissimæ ne-
peditores quidem ipsi videntur eximendi. Quid
enim immanius q̄ fidem fallere: q̄ iusiurandum

Regnum
Neapolit.

ac deos ipsos venales habere? Regnum Neapoli-
tanum hoc ipso genere infidelitatis: in maxima
sæpe mala incidit: vltimacq; discrimina. Cum Al-
fonfus & Antonius Caldora collatis signis inter

Paul. Sang-
grius.

se dimicarent: atq; vtrinq; summis pugnaretur vi-
ribus: Paulus Sangrius qui in exercitu Antonij
princeps esset auctoritate ac viribus: versis in An-
tonium hastis ac gladijs ad Alfonsi partes transijt:
cum maxima etiam parte copiarum. quo facto An-
tonij exercitus superatus: ille captus est: castracq;
eius direpta. Quid igitur aut Sol ipse vidit hoc in-
dignius: aut res humanę infidelius? Quæ si imma-
nitas dicenda non est: ignorem penitus quid sit:
quod immane vocitari debeat ac ferum. Tametsi

inter feras nullus videtur esse proditio loci : Proditio nō
 cum scelus hoc solius sit omnino hominis: quip- est inter fe-
 ras,
 pe cui soli fides insit: iurisq; iurandi religio. vt p-
 ditio alio quodam videatur esse e genere: de qua
 hoc in loco innuisse magis q̄ differuisse videri
 volumus.

SCHOLIA.

Heluetiorum. De Heluetijs late scripsit Cæsar. Cornelius Heluetij

Tacitus

Tacitus ostendit veterum olim Heluetiorum partem e Gallia
 Rhenum transgressam, eas incoluisse regiones, quæ Comiti
 Palatino, Marchioniq; Badenſi & Spirenſi Episcopo hodie
 parent. Recentiores autem Germanos & non Gallos esse, vt
 garrunt quidam, probat ea quæ scripsit Ioachimius Vadianus
 vir in omni ſcientia ad vnguem eruditus in commentarijs ſuis, Vadianus]
 quos non poteris non doctiſſimos iudi care.

Brigantum. Hoc ſignificat nomine reliquos Germanorū pe-
 dites, quos noſtra lingua Landſknecht appellamus, quorum Brigantes
 fidei ſi ſe Ludouicus credi diſſet, proculdubio captiuitatem e- Lādsknecht
 uaſiſſet. Brigantum hodie Bregentz oppidum perq; vetuſtū
 frequenti q; hodie hominum habitatione celeberrimum eſt, ad Bregentz
 nobilem illum lacum, qui Poramicus hoc eſt fluuialis dicitur
 eo q; Rhenum accipit & emittit. Lacus Potam-
 icus

Volaterranus

Venundatus traditur. Volaterranus idem libro, 7. literis
 commendauit his verbis. Nuper etiam Germanorum incli-
 tum fidei nomen infamauerunt, prodito Ludouico Sfortia Lud. Sfortia
 Mediolani Duce, quem ei militantes captum in acie hoſti Gal
 proditur.

Crinitus.

lo repente tradiderunt. Huic item egregio factiori Crinitus
 priuatim carmen dicauit. Baſelius quoq; idem e noſtris ac alij
 plaricq; in annalibus ſuis rerulerunt. Ferunt & alios eſſe, qui
 neſcio quam Iliada edituri ſint. Obliti ſane eius, quod Poeta
 non ignobilis multis, ante ſæculis in vniuerſos milites torſit.
 Nulla fides pietasq; viris qui caſtra ſecuntur.

Baſelius

Cum Alphonſus & Antonius Caldora. Alij Cal-
 dola ſcribūt. Narratur res vt geſta eſt a Michaele Ritio, Cui
 magnam tribuit fidem amicus noſter Ioan. Stabius lib. 3. de Ioan. Stabi-
 f

Ritius

De Immanitate.

Regibus Neapolitanis, Sangrii tamen non meminisse, ut neque Platina, neque Sabellicus, neque Volaterranus, Non fuit nobis ad manus Antonij Panormitani volumen, quod fertur huius Regis Alfonſi dictis factisque priuatim dicasse, quum is inter sæculi sui principes & armis & sapientia enituerit.

Panormi-
ranus

Proditio

Proditioni. Perfidia, quæ tantum incommodi humano generi adfert, quantum salutis bona fides præstat, ut exempla abunde declarant, quæ profert post Valerium Baptista Fulgofus, quem est imitatus, quo ad rerum titulos capitaque ac numerum librorum, exemplis rebusque ipsi tantum memoratis, quæ vel Valerium præterissent, vel post eum gesta nullo modo in eius noticia esse potuerunt.

Fulgofus

Quæ sint propriae immanium hominum voluptates seu dolores.

Propria im-
manium.

Gestientia

OMnino autem immanis proprium est hominis: præter modum & exultare feritate: & dolere vehementius ubi eius usum sibi ademptum intelligat. Siquidem eiusmodi appetitio profusum cum sit belluæ: immanem illum reddit: ac tantopere abominandum. Quæ causa est: cur in capienda voluptate non vultus eius solum præ se ferat gestientiam quandam: sed totius etiam corporis membrorumque fere singulorum commotionem. Contra frons tristis: vultus maxime turbatus ac moerens: verba quasi uenenum spirantia: ubi cupiditati fieri satis nequeat. sentiaturque erepta quasi de manu præda: ut de dolore interdum ipso furere videatur: perinde ac e voluptate lasciuire. Videas itaque alios in ipsis cædibus ac cruciatibus præ gaudio gestientiaque sui compotes non